

זהר הקדוש

עם ביאור
הפּתּר וְהַכּוּד

פרשת צו • מדרגת העוסק בתורה למעלה מן הנביאים

לא לקרבניו ולא לעלונו - אינו צריך להביא לא קרבנות חטאת ולא עולות, דהא אורייתא עדיף מכלא - שהרי התורה עדיפה מן הכל, כי היא המדרגה הגבוהה ביותר. ומפרש, שהרי התורה היא בחינת התפארת, וקשורא דמהימנותא דכלא - והתפארת היא מקשרת את כל הספירות הנקראות בכללות 'אמונה'. ועל דא כתיב - ועל כן כתוב על התורה (משלי ג יז) 'דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום', כלומר, הדבוק בדרכי התורה הוא שלם בלא חטא, ואינו צריך להביא קרבן. וכתוב - ועוד ראה, שכתוב (תהלים קיט קסה) 'שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול', כי אוהבי ולומדי התורה, אין להם מכשול מאחר והתורה מטרת אותם מן העוונות.

לאחר שסיימו לדבר במעלת לומד התורה, מתחילים לבאר את הטעם שצריך להריח הדסים במוצאי שבת.

עד דהו אָלֵי - עד שהיו רבי אלעזר ורבי ייסא ורבי חזקיה הולכים בדרך מקפוטקיא ללוד, אשפּחוּ חַד גְּבֵרָא דְהָהּ אָתֵי - מצאו אדם אחד שהיה בא לקראתם בדרך, ותלת - ושלשה ענפי הדס היו בידיה - בידו, קריבו גְּבִיּהּ - קרבו אליו ואמרו ליה - לו, לְמָה לָךְ הָאֵי - הדסים אלו, השיב ואמר להם, כּדִּי לְרוּחָא - להרוויח שוב על ידי נשימת ריח ההדסים את אוּבְדָא - הנשמה היתירה שאבדה במוצאי שבת, כי ההדס הוא בבחינת בינה ששם הוא מקור הנשמה היתרה.

ומתחיל לבאר איך מרוויחים את הנשמה היתרה על ידי הריחת ההדסים. ותחילה מבאר הטעם שצריכים דווקא שלשה הדסים.

אמר לו רבי אלעזר לאותו אדם, שפיר קאמרת - טוב אמרת את הטעם למה אתה מריח הדסים במוצאי שבת, אָבֵל עדיין קשה לי, שְׁלֹשָׁה אֲלִין - אלו הדסים למה לך, ומדוע לא תסתפק בהדס אחד. אָמַר והשיב ליה - לו אותו אדם לרבי אלעזר, הטעם שאני לוקח שלושה הדסים, דווקא הוא, כי חַד - אחד רומז לאַבְרָהָם, שהוא מידת החסד, חַד - אחד רומז לַיִצְחָק, שהוא מידת הגבורה, וְחַד - ואחד רומז לַיעֲקֹב, שהוא מידת התפארת. וקְשִׁינָא לְהוּ - ואני קושר את שלושת הדסים אלו כְּחַדָּא - באגודה אחת, כפי שלוש מידות אלו הם שרשם שבבינה, וְאָרְחָנָא בְּהוּ - ואני מריח בהם, כדי להמשיך את הנשמה היתרה משרשה שבבינה.

ומבאר מאין באה ההשפעה הנמשכת על ידי הריחת ההדסים.

והטעם להרחת ההדסים במוצאי שבת הוא, בְּגִין דְכָתִיב - כיון שכתוב (ש"ה"ש א א) 'לריח שמניך טובים שמן תורק שמך', והיינו החכמה על ידי הבינה למלכות, כי השמן הוא בחינת חכמה, והריח הוא בחינת בינה (כמו שיבאר להלן), וריח שמן הוא הארת החכמה המתלבשת בבינה, וריח שמן זה מגיע ל'שמך' שהוא המלכות. והוא בְּגִין דְבָהֵאֵי רִיחָא - כיון שעל ידי ריח ההדסים,

מאמר זה מורכב משני עניינים. בראשונה יבאר מעלת העוסק בתורה על פני מעלת הנביאים ובעלי רוח הקודש, בכמה אופנים. ובשניה יבאר ענין הריח והיחודים שנעשים על ידו, הן בריח ההדסים במוצאי שבת, וכן בריח הקרבנות.

תָּא חֲזִי - בוא ראה, מַה בֵּין אֵינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִייתָא - אלו שעוסקים בתורה, לְנִבְיָאֵי מְהִימְנֵי - לבין נביאי האמת, כִּי אֵינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִייתָא עֲדִיפֵי מִנְבִיאֵי - אלו שעוסקים בתורה עדיפים מן הנביאים בְּכָל זְמָנָא - בכל זמן, ביום ובלילה עומדים העוסקים בתורה במעלתם, שהרי הם עוסקים בתורה יומם ולילה, מה שאין כן הנביאים אינם עומדים תמיד במעלתם כיון שאינם מתנבאים אלא בעיתים מסוימות.

ומבאר מעלת העוסקים בתורה על פני הנביאים.

ושואל, מַאי טַעְמָא - מה הטעם שהעוסקים בתורה עדיפים מן הנביאים. ומשיב, מִפְּנֵי דְאֵינוֹן קְיָיְמִי בְּדַרְגָּא עֲלָאָה יְתִיר מִנְבִיאֵי - שהם עומדים במדרגה עליונה יותר ממדרגת הנביאים, כִּי אֵינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִייתָא קְיָיְמִי לְעֵילָא בְּאַתְרָא דְאַקְרִי - אלו שעוסקים בתורה עומדים במקום עליון הנקרא 'תּוֹרָה' (נ"א תפארת) שהוא התפארת, דְּהוּא קְיָיְמָא דְכָל מְהִימְנִיתָא - שהתפארת היא קיומה של כל האמונה, כלומר, התפארת כוללת את כל המידות חסד גבורה תפארת נצח הוד ויסוד, שבאמצעותם מנהיג הקב"ה את העולם ומתגלה בו ובכך אנו מאמינים בו. אבל וְנִבְיָאֵי קְיָיְמִי לְתַתָּא - והנביאים עומדים במדרגה שלמטה מן התפארת, כי מדרגתם היא בְּאַתְרֵי דְאַקְרוּן - במקום אשר שם נמצאים המידות הנקראות 'נְצַח וְהוּד', שהן למטה מן התפארת ואינם כוללים כל ששת המידות כתפארת.

מסיק לבאר מעלת העוסקים בתורה על פני הנביאים, ומוסיף לבאר מעלת בעלי רוח הקודש שהם פחותים מן הנביאים.

ומסיק, וְעַל דָּא (אקרוין) - ועל כן, אֵינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִייתָא, עֲדִיפֵי מִנְבִיאֵי - אלו שעוסקים בתורה עדיפים מן הנביאים, וְעַל אֵינוֹן מְהִימְנֵי יְתִיר - ויותר עליונים מהם, כיון דְּאֵלִין - שאלו העוסקים בתורה, קְיָיְמִין לְעֵילָא - עומדים תמיד למעלה בתפארת, וְאֵלִין - ואלו הנביאים, קְיָיְמִין לְתַתָּא - עומדים למטה בנצח

והוד. ומוסיף, כִּי אֵינוֹן דְּאֲמַרֵי מַלְטָא - אלו שאומרים דברים בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, קְיָיְמִי לְתַתָּא מְכַלְהוּ - עומדים למטה מכולם, כי מדרגתם היא במלכות שהיא הספירה התחתונה. וְעַל דָּא - ועל כן זְכָאִין אֵינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִייתָא - אשריהם אלו שעוסקים בתורה, דְּאֵינוֹן בְּדַרְגָּא עֲלָאָה יְתִיר עַל כָּלָא - שהם עומדים תמיד בדרגה עליונה יותר על כולם, יותר מן הנביאים ובעלי רוח הקודש.

ומבאר מעלה נוספת שיש לעוסקים בתורה.

וְעַל דָּא - ועל כן, מֵאֵן דְּלַעֵי בְּאוּרִייתָא - מי שעוסק בתורה, לֹא אֲצַטְרִיךְ

תָּא חֲזִי, מַה בֵּין אֵינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִייתָא, לְנִבְיָאֵי מְהִימְנֵי. אֵינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִייתָא, עֲדִיפֵי מִנְבִיאֵי בְּכָל זְמָנָא.

מַאי טַעְמָא. דְּאֵינוֹן קְיָיְמִי בְּדַרְגָּא עֲלָאָה יְתִיר מִנְבִיאֵי, אֵינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִייתָא קְיָיְמִי לְעֵילָא, בְּאַתְרָא דְאַקְרִי 'תּוֹרָה' (נ"א תפארת), דְּהוּא קְיָיְמָא דְכָל מְהִימְנִיתָא. וְנִבְיָאֵי קְיָיְמִי לְתַתָּא, בְּאַתְרֵי דְאַקְרוּן 'נְצַח' וְ'הוּד'.

וְעַל דָּא (אקרוין), אֵינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִייתָא, עֲדִיפֵי מִנְבִיאֵי, וְעַל אֵינוֹן מְהִימְנֵי יְתִיר, דְּאֵלִין קְיָיְמִין לְעֵילָא, וְאֵלִין קְיָיְמִין לְתַתָּא. אֵינוֹן דְּאֲמַרֵי מַלְטָא בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, קְיָיְמִי לְתַתָּא מְכַלְהוּ. וְעַל דָּא זְכָאִין אֵינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוּרִייתָא, דְּאֵינוֹן בְּדַרְגָּא עֲלָאָה יְתִיר עַל כָּלָא.

וְעַל דָּא, מֵאֵן דְּלַעֵי בְּאוּרִייתָא, לֹא אֲצַטְרִיךְ לֹא לְקַרְבָּנֵי וְלֹא לְעֹלוֹן, דְּהָא אֲוִרִיתָא עֲדִיפֵי מִכָּלָא, וְקִשּׁוּרָא דְּמְהִימְנִיתָא דְכָלָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (משלי ג יז) 'דְּרָכֶיהָ דְרָכֵי נְעִים וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם'. וְכְתִיב (תהלים קיט קסה) 'שְׁלוֹם רָב לְאוֹהֲבֵי תוֹרַתְךָ וְאֵין לְמוֹ מְכַשּׁוֹל'.

עַד דְּהוּוּ אֲוִלֵי, אֲשַׁפְּחוּ חַד גְּבֵרָא דְהָהּ אָתֵי, וְתַלַּת עֲנַפֵּי הַדָּס בְּיַדֶּיהָ, קְרִיבוּ גְּבִיּהּ, אָמְרוּ לִיהּ, לְמָה לָךְ הָאֵי, אָמַר, לְרוּחָא אוּבְדָּא.

אָמַר רַבִּי אֲלֵעֶזֶר, שְׁפִיר קִאֲמַרְתָּ, אָבֵל שְׁלֹשָׁה אֲלִין לְמָה. אָמַר לִיהּ, חַד לְאַבְרָהָם, חַד לַיִצְחָק, וְחַד לַיעֲקֹב. וְקִשְׁרִינָא לְהוּ וְאָרְחָנָא בְּהוּ.

בְּגִין דְכָתִיב (ש"ה"ש א א) 'לְרִיחַ שְׁמִנֶיךָ טוֹבִים שְׁמֵן תוֹרֵק שְׁמֶךָ'. בְּגִין דְבָהֵאֵי רִיחָא,

ואני מריח בהם, כדי להמשיך את הנשמה היתרה משרשה שבבינה. ומבאר מאין באה ההשפעה הנמשכת על ידי הריחת ההדסים. והטעם להרחת ההדסים במוצאי שבת הוא, בְּגִין דְכָתִיב - כיון שכתוב (ש"ה"ש א א) 'לריח שמניך טובים שמן תורק שמך', והיינו החכמה על ידי הבינה למלכות, כי השמן הוא בחינת חכמה, והריח הוא בחינת בינה (כמו שיבאר להלן), וריח שמן הוא הארת החכמה המתלבשת בבינה, וריח שמן זה מגיע ל'שמך' שהוא המלכות. והוא בְּגִין דְבָהֵאֵי רִיחָא - כיון שעל ידי ריח ההדסים,

שני נרות שאינם דולקים, **חד לעילא** - אחד עומד למעלה, **וחד לתתא** - ואחד עומד למטה. **אי להיט בר נש האי בוצינא דלתתא** - אם מדליק אדם את הנר התחתון, **הרי ההוא תננא דסליק** - אותו עשן שעולה מן הנר התחתון שדולק, **להיט ההוא בוצינא עלאה** - מדליק את הנר העליון. **כך הנמשל, אצל תננא דקרביני** - העשן העולה מן הקרבנות. כי

האי תננא דסליק - אותו עשן שעולה מן הקרבנות, **להיט בוציני עלאי** - מדליק את הנרות העליונים, שהן הספירות העליונות, **ומתלהטן בחד ומתקרביני פלהו פחדא** - ובדלקים להיות בנר אחד ומתקרבים ומתייחדים כולם כאחד, והכל **בריחא דא** - על ידי ריח הקרבנות. נמצא כי אף ריח הקרבנות הוא ענין העלאת הדינים לשרשם, שבזה נמשך שפע חדש מלמעלה, בדומה למה שנעשה על ידי ריח ההדסים במוצאי שבת. **ובגין כך** - ובגלל כך נאמר **למה שמוט כט יח' ריח ניחח אשה לה'**, ומשמעו, כאילו נאמר **'ריח ניחח אשה לה'**, שהכוונה שמלכות הנקראת 'אשה' מתייחדת עם דודה על ידי הקרבנות שגרמו להארת הספירות, **והא אוקמוה** - והרי העמידוהו (ח"א נח ע.).

כיון שהתבאר שעל ידי הקרבנות מאירות הספירות העליונות, מבאר כי לכן נעשים הקרבנות על ידי הכהן.

ועל דא - ועל כך, **ריחא דקרבנא קיימא דכלא** - ריח הקרבנות הוא הקיום של כל בני ישראל המביאים קרבנות, **וקיימא דעלמא** - וקיום העולם, שהוא מלכות, כיון שעל ידי ריח הקרבנות היא מתייחדת עם הספירות העליונות. **וקרבנא** - והקרבנות נעשים **על ידא דכהנא** - על ידי הכהן **דמקרב כלא** - שמקריב את הכל, כי הוא מייחד את כל הספירות עם המלכות, כי הכהן הוא בחינת מידת החסד ומאיר לכל הספירות ומייחדן עם המלכות. **ובגין כך שבעה יומי אשלמותא** - ובגלל כך שבעת ימי המילואים **אשתלימו ביה** נשלמו ונתקנו על ידי הכהן, כי הם רומזים לשבע המידות מחסד עד מלכות, והוא **בגין דיתברכונן פלהו בפולחניה** - בכדי שיתברכו כולם בעבודת הכהן, **וישתכחו חדוואן וברכאן לעילא** - וימצאו שמחות וברכות למעלה על ידי הספירות העליונות, **ותתא** - ולמטה על ידי המלכות.

כיון שהתבאר שעל ידי הקרבנות מתייחדים תפארת ומלכות. מבאר עתה שצריך ליתן את הדעת, ולהודות להקב"ה גם על הספירות העליונות שהם מקור ההשפעה לתפארת ומלכות. ומבאר פסוק (ישעיה כה א) **'ה' אלהי אלהי ארוממק אודה שמך פי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אמן'**, ששורש ההשפעה הוא מן הכתר שנספע על ידי החכמה לבינה, ומשם לתפארת שמתייחד עם המלכות.

כתבי ה' אלהי ארוממק וגו' אודה שמך פי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אמן, **האי קרא אוקמוה** - פסוק זה העמידוהו, כי **'ה' אלהי ארוממק אודה שמך'**, פירושו, **דבעי בר נש לאודאה לשמא קדישא** - שצריך האדם להודות לשמו של הקדוש ברוך הוא, **ולשבחא ליה על כלא** - ולשבח אותו על הכל, דהיינו **ומאן אתר** - ומאיזה מקום משתלשל **שבחא דיליה** - השבח שלו, דהיינו לשבח את הקב"ה ממקור ההשפעה שמגיע לעולם הזה, **כמה דאוקמוה** - כמו שהעמידוהו. וזה הפירוש **'ה' אלהי'**, כלומר השפעת יחוד תפארת ומלכות, 'אתה' מקור ההשפעה.

אתקיים חולשא דנפשא - מתקיימת חולשת הנפש, שהיא המלכות שהיא בבחינת נפש, כי בצאת השבת נחלשת המלכות לאחר שהיא יורדת מעלייתה שעלתה בשבת. **ובהימנותא דא** - ובאמונה זו, כלומר, כללות זעיר אנפין שהוא חסד גבורה ותפארת הרמוזים בשלושת ההדסים שהם המעמידים את המלכות, ועל ידי שנספע

על ידם האור מן הבינה שנמשכה מן החכמה, **אתקיימא** - מתקיימת המלכות ומתחזקת מחולשתה שהגיעה לה בצאת השבת, **ואתנגידו ברכאן מעילא ותתא** - ובזה נמשכים ברכות מלמעלה ומלמטה, והיינו שבכח המלכות שהתחזקה על ידי הרחת ההדסים, יורד שפע מן הבינה גם לנפש האדם להתחזק מחולשת נפשו לאחר שאבדה ממנו נשמתו היתרה. כיון ששמע רבי אלעזר כך מן האיש ההוא, **אמר רבי אלעזר, זכאה חולקיהון** (דף לה ע"ב) **דישראל** - אשרי חלקם של בני ישראל, **בעלמא דין ובעלמא דאתי** - בעולם הזה ובעולם הבא.

לאחר שהתבאר כי השפע הנמשך על ידי הדסים בא מן הבינה, צריך לבאר עוד איך שבה בכך חולשת הנפש. ולזה יבאר מהי חולשת הנפש במוצאי שבת, ואיך נמשך שפע הבינה על ידי ההדסים.

תא חזי - בוא ראה, **לית עלמא נ"א נפשא** (נפשא) **מתקיימא** - אין העולם מתקיים **אלא על ריחא** - הריח, כי ענין הריח הוא המתקת דיני המלכות על ידי העלאתם בסוד ריח לשרשם שבבינה. וזהו ענין הרחת ההדסים במוצאי שבת, **ומריחא דא** - ועל ידי ריח ההדסים במוצאי שבת, **אשתמודעא ריחא אחרא** - נתוודע ריח אחר, שהוא העלאת הדינים לשרשם בבינה. והטעם שצריך להעלות את הדינים במוצאי שבת הוא, **דהא בשעתא דנפיק שבתא** - שהרי בשעה שיוצאת השבת מתגברים כוחות הדיון, ולכן **נתפרדה החבילה** שהיא הרוח והנפש שהיו קשורות זו בזו, **וסלקא נפשא יתירא** - ועולה הנפש היתירה ששרתה באדם ביום השבת, **ואשתארון נפשא ורוחא מתפרשון עציבין** - ונשארות הנפש והרוח פרודות ועצובות, כיון שהתגברו בהם כוחות הדיון. ועל ידי ריח ההדסים במוצאי שבת, **אתא ריחא דא** - בא ריח זה של העלאת הדינים לשרשם בבינה ונמתקים שם, ובכך נמשך אור חדש מן הבינה לרוח ולנפש **ומתקרבו דא בדא, וחדאן** - ומתקרבות ומתחברות הרוח והנפש, ושמוחים. **ועל דא** - ועל כך, **בעי** - צריך האדם לשאוף מריח ההדסים במוצאי שבת **ורוחא פתר רוחא** - רוח אחר רוח,

כלומר שתי נשימות, כנגד נפש ורוח, כדי **לקבלא ריחא** - לקבל ריח שהוא המתקת הדינים לרוח ולנפש, ואז **פיון דאתקבל ריחא** - שמתקבל ריח הבינה, **מתקרבו פחדא וחדאן** - מתקרבים ומתחברים רוח ונפש כאחד, ושמוחים.

לאחר שהתבאר ענין ריח ההדסים, יבואר לפי זה גם ענין ריח הקרבנות. **פי האי גוונא** - באופן זה יובן גם סוד **ריחא דקרבנא** - ריח הקרבנות. **כי בריחא דא** - בריח הזה של הקרבנות, **מתקרביני פלא פחדא** מתקרבים הכל כאחד, **ומתלהטן בוציני וחדאן** - ובדלקים הנרות שהם הספירות העליונות, ושמוחים, שכאשר מסתיי הקב"ה את אור הספירות הרי הן כנורות כבויים, ועל ידי ריח הקרבנות מתעוררות הספירות האיר. ומבאר איך מתעוררות הספירות להאיר על ידי ריח הקרבנות, **תא חזי** - בוא ראה, משל למה הדבר דומה, **תרי בוציני** -

נפשי צמאה לדעת כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" >

ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

